

ת"פ 42529/11/22 - מדינת ישראל נגד חמאד שריתח

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 42529-11-22 מדינת ישראל נ' שריתח(עציר)
בפני כבוד סגן הנשיא ירון מינטקביץ

בעניין: מדינת ישראל ע"י עו"ד עמוס הכהן

המאשימה

נגד

חמאד שריתח

הנאשמים

ע"י עו"ד אחמד מסרי

החלטה

רקע

לפני בקשת המאשימה להגיש את אמרות החוץ של עד התביעה אמין סולימאן (להלן: **העד**) למרות שלא התייצב למתן עדות, וזאת מכח סעיף 10א(ב).

על פי הבקשה, העד מסרב להעיד ולא ניתן לכפות את התייצבותו שכן עזב את הארץ ביום 23.11.22, וקיימת "סבירות גבוהה" כי אמצעי פסול הניא אותו מלהעיד. המאשימה פרטה בבקשתה מספר נימוקים, אשר לשיטתה מבססים את הטענה כי הופעל על העד אמצעי פסול:

א. העד עזב את הארץ ביום 23.11.22, כעשרה ימים לאחר מעצרו של הנאשם, וסמיכות הזמנים מעידה על חששו מהנאשם. המאשימה ציינה, כי העד התייצב לדיונים במשפטו, ואף ניתנה בעניינו הכרעת דין, ועל כן לשיטתה אין חשש כי העד נמלט מאימת הדין במשפטו שלו. לבקשה צורף מזכר של חוקר, אשר התכתב עם העד ביישומון ווטסאפ,

ב. העד מסר באמרות החוץ שלו, כי הנאשם איים עליו, ולמרות שהאיומים לא הוכחו, יש בכך אינדיקציה להפעלת אמצעי פסול.

ג. עדים אחרים מסרו באמרות החוץ שלהם כי הנאשם איים עליהם במהלך החקירות בתיק.

ד. חלק מהעדים העידו בבית המשפט באופן שונה מאשר מסרו באמרות החוץ שלהם, ולהערכת המאשימה הדבר היה בשל חשש מהנאשם.

ה. אחת מעדות התביעה לא התייצבה לדיון ואמרה כי הדבר היה בשל חששה מפני הנאשם.

ב"כ הנאשם התנגד לבקשה. בתגובתו חלק על כך שקיים בסיס, ולו לכאורי, לטענה שאמצעי פסול הופעל על העד, על ידי הנאשם או אחר, וטען כי העד עזב את הארץ בשל חששו מאימת הדין בתיק המתנהל נגדו.

דין והכרעה

המסגרת הדיונית למבוקש היא סע' 10א לפקודת הראיות, על פיו:

(א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו אלה:

...

(ב) בית-המשפט רשאי לקבל אמרה כאמור בסעיף קטן (א) אף אם נותן האמרה איננו עד, בין משום שהוא מסרב להעיד או אינו מסוגל להעיד, ובין שלא ניתן להביאו לבית-המשפט משום שאינו בחיים או לא ניתן למצאו, ובלבד שבית-המשפט שוכנע שמנסיבות הענין עולה, כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האמרה מלתת את העדות.

"אמצעי פסול" לעניין סעיף זה, הוא מעשה הנוגד את החוק או המוסר (ר' אצל קדמי, על הראיות עמ' 389) ואין חובה שדווקא הנאשם הוא שיפעיל אותו על העד (ע"פ 648/87 סבן). לעניין מידת ההוכחה, נפסק שבית המשפט אינו חייב להתבסס רק על ראיות פוזיטיביות שהתקבלו, וניתן להגיע למסקנה בדבר קיומו של מניע פסול גם על סמך ראיות נסיבתיות. כמו כן, אין על המאשימה חובה לבסס מעבר לספק סביר את הקשר שבין אי ההתייצבות למניע הפסול שהופעל על העד. ר' למשל ע"פ 696/84 אלבז:

על מידת השיכנוע וטעמי השיכנוע ניתן לעמוד מהדברים, שנאמרו בע"פ 567/80, 616(המ' 121/81) [2], בעמ' 690, ובע"פ 553/81 [3], בעמ' 752-753. הרעיון המבצבץ מן השיטין ומבין השיטין באסמכתאות אלה, שאין כל הגבלה לגבי מקור "האמצעי הפסול" או לגבי מטרת הפעלתו, וכי השיכנוע, הנדרש לגבי התנאי האחרון בסעיף הנ"ל, אינו חייב להתבסס על עדות המושמעת במשפט. די אם הוא נשאב מנסיבות המקרה ומניסיון החיים, מהם משתמע שימוש באמצעי כזה.

אך גם בהפעילי אמת מידה גמישה זו, לא ראיתי כי המאשימה עמדה בנטל הנדרש, לבסס כי הופעל על העד אמצעי פסול אשר הניא אותו מלהתייצב למתן עדות.

ראשית אומר, כי טענת המאשימה, שהעד עזב את הארץ ימים ספורים לאחר מעצרו של הנאשם דווקא בשל פחדו מהנאשם, אינה ההסבר היחיד לכך. העד הורשע בביצוע עבירות מסים חמורות, שעניין זיוף ספרי חשבונות, שימוש בחשבוניות כוזבות וניכוי תשומות ללא חשבוניות בחברות שבבעלותו אשר סכום המס הנובע מהן הוא כעשרה מיליון ש"ח. כמו כן העד הורשע בכך שכלל בספרי חברות אחרות (אשר שימש כרואה חשבון שלהן) חשבוניות כוזבות, אשר סכום המס הכולל הנובע מהן הוא כ- 13 מיליון ש"ח. אמנם עניינו של העד מתברר לפני מותב אחר ופרשת העונש בעניינו טרם נשמעה, אך לאור רמת הענישה הנוהגת בעבירות בהן הורשע, בשים לב להיקפן הכספי הניכר ונסיבות ביצוען, המעט שניתן לומר הוא, כי פחדו של העד מאימת הדין הוא טעם הגיוני לא פחות לעזיבתו את הארץ מאשר פחדו מהנאשם.

ואעיר בהקשר זה, כי התקשיתי לרדת לעומק טענת המאשימה, כי העובדה שהעד התייצב לדיונים ועזב את הארץ לאחר שניתנה הכרעת הדין מרשיעה, מלמדת שלא חשש מאימת הדין. לטעמי ההיגיון הוא דווקא הפוך, שהרי אדם חשוף לעונש מאסר רק לאחר שהורשע.

אוסף על כך, כי גם סמיכות הזמנים שבין מעצרו של הנאשם לעזיבת העד את הארץ רחוקה מלבסס כי העד עזב את הארץ בשל פחדו מהנאשם ורצונו להתחמק ממתן עדות. גם כאן לטעמי ההיגיון הוא הפוך, שהרי מעצרו של הנאשם

אמור דווקא להפיג את חששותיו של העד מפניו ולא להגבירם. ומכל מקום, העד עזב את הארץ בטרם ידע אם בכלל יוזמן להעיד נגד הנאשם.

גם ההתכתבות שבין החוקר אלי אמון לעד אינה מלמדת על הפעלת אמצעי פסול על העד. למרות שאלות מפורשות (שלא לומר מדריכות) של החוקר אל העד האם הוא מפחד מהנאשם, העד לא זו בלבד שאינו מאשר זאת, אלא שאומר ההיפך מכך. ואצטט את החלק הרלוונטי בהתכתבות:

למעלה מהדרוש אוסיף, כי בהסכמת הצדדים, עיינתי באמרת החוץ של העד, בה טען כי הנאשם איים עליו: ראשית אומר, כי יש קושי מובנה בהסתמכות על אמרת עד להוכחת עצם קבילותה, בהעדר כל ראיה חיצונית אחרת לקיומו של אמצעי פסול, שכן בכך המאשימה "מרימה עצמה בציציות ראשה". אך גם לגופו של עניין, מעבר לזהירות בה יש לנקוט בהערכת משקל דבריו של מי שהורשע בעבירות מסים חמורות, אשר בוצעו בתחכום ויש בהן יסוד של מרמה וזיוף, העד אמר בהודעתו מפורשות כי לא התייחס ברצינות לאיומים מצידו של הנאשם.

מכאן עולה, כי עזיבת העד את הארץ אינה מלמדת לכשעצמה על כך שעשה כן בשל חששו מהנאשם, ומקל וחומר אין הדבר מלמד כי הנאשם או מי מטעמו הפעיל על העד אמצעי פסול. משכך, האפשרות כי העד עזב את הארץ בשל אימת הדין במשפטו שלו, לכל הפחות אינה סבירה פחות מאשר האפשרות שעשה כן על מנת שלא להעיד נגד הנאשם. ר' בהקשר זה ע"פ 648/87 סבן:

אין להסתפק בהשערות גרידא. אין להחיל את סעיף 10א(ב) על מקרים, בהם הסתלק העד ביוזמתו ממתן עדותו, תוך רצון למלט עצמו מאימת הדין, אף אם לרצון זה מיתוסף המניע שלא לעמוד מול חבריו לשעבר ולהפלילים (ראה: ע"פ 553/81 [4], בעמ' 753; ע"פ 696/84 [5], בעמ' 333). רצון כזה, וכן סימני פחד הניכרים אצלו, יכולים להיות מוסברים על-ידי שיקוליו הסובייקטיביים והעצמאיים של העד עצמו, ואינם מצביעים בהכרח על הפעלת אמצעי פסול על-ידי גורם חיצוני.

עניין אחרון הוא, כי בדיון ביום 28.5.23 עלה, כי המאשימה כלל לא עשתה מאמץ לאתר את העד בחו"ל ולהסגירו לישראל לצורך גזירת ענשו, ולא ניסתה לגבות את עדותו מרחוק בדרך אחרת. כפי שציינתי למעלה, העד התכתב עם החוקר באמצעות מכשיר הטלפון שלו וניתן לאתרו בדרך זו (ולכל הפחות ניתן לדעת בקירוב היכן הוא נמצא). המעט שניתן לצפות הוא, כי כאשר נוקטת המאשימה בצעד חריג, של הגשת בקשה להגשת אמרות חוץ של אדם שלא התייצב למתן עדות, היא תאמר לבית המשפט באיזו מדינה נמצא העד ומה התוחלת כי יוסגר לישראל, או שיעיד מרחוק.

סיכום

לאור האמור מעלה, דוחה הבקשה.

ניתנה היום, כ"ו סיוון תשפ"ג, 15 יוני 2023, במעמד הצדדים